

14. aastakäik.

Ühik number 10 kop.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisega aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

Toimetuse ja talituse:

Tallinnas, Harju ja Riigikülli uulitsa nurgal nr. 46/15,
"Teaduse" raamatukaupluses.

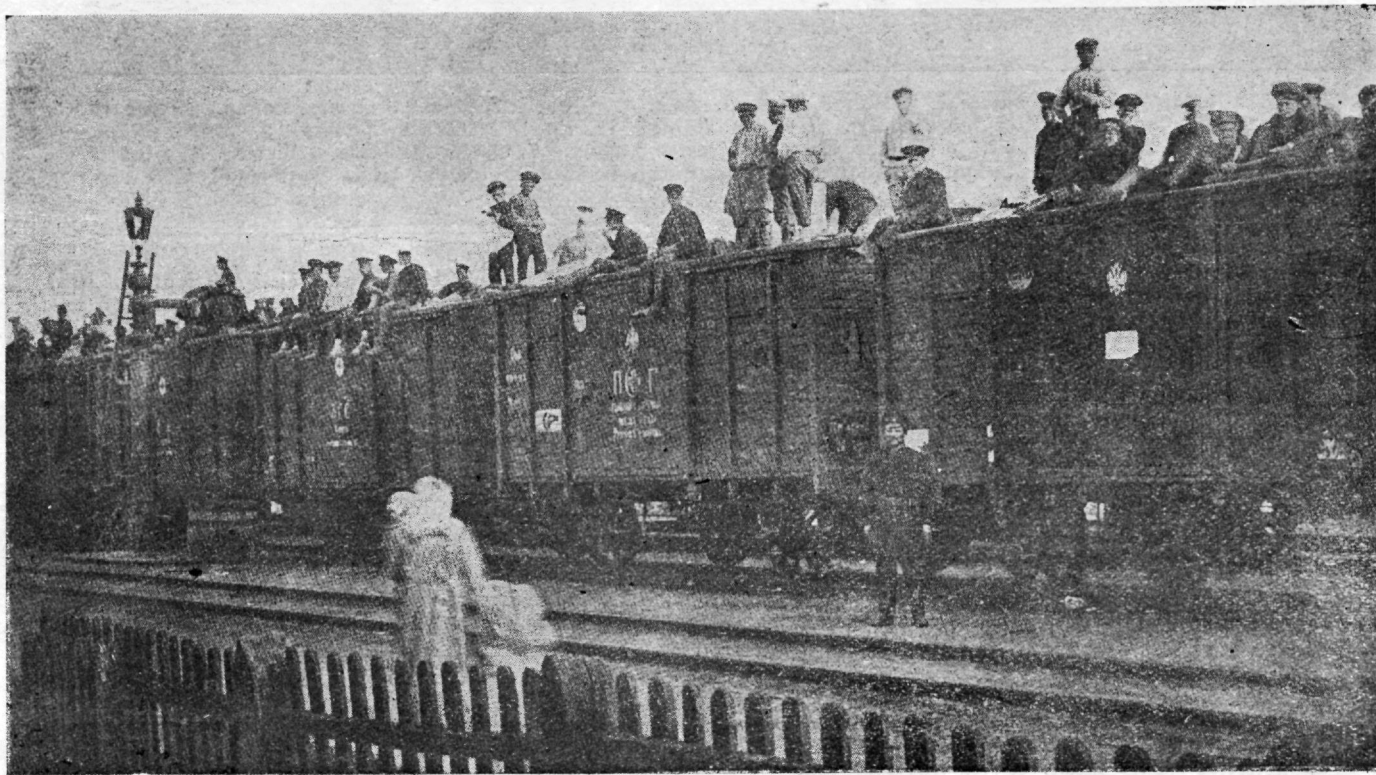
Adress Wene keeles kirjeldamiseks: r. Ресель.
Журналъ „Мейе Марсъ“.

Tarvitamata jäänud kirjete hävitatakse ära, kui tagasisaamiseks artikli juurde lisatud ei ole. Kirjatöödel peab
saaja täielikult aadressi ja nime peal olema. Aadressi muutmise eest 10 kop. ja wana aadressi number üles anda.

Nr. 62.

Laupäeval, 24. (6. novembril) oktoobril 1915.

Nr. 62.

Rong sõjahaawatutega, ja wagunite katustel veel 150 sõjapõgenejat.

Meie Matši tähtsaamat

1916. aasta jaoks

on ilmunud. Sisu suurepäraline. Hind 25 kop.

Pealadu: Teadus, Tallinnas. :: ::

Eesti sõjamehe laulik.

Hind 15 kop.

Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Meie Matši järgmine (63.) sõjanummer ilmub
31. oktoobril.

I. rida, ülevalt pahemalt poolt paremale poole: 1. Adu Peerens. 2. Hindrik Männik. 3. Peeter Lõbus. 4. Andres Kiu. 5. Ernst Ramst. 6. Aleksander Pärn. 7. Laas Uhing. II. rida: 1. Tõnis Poobus. 2. Peeter Mägi. 3. Laas Rand. 4. Hindrik Suurik. 5. Peeter Wipp. 6. Peeter Tiitson. 7. Peeter Andreas. III. rida: 1. Hindrik Must. 2. Peeter Waff. 3. — Salgate 11. jaanuaril kokukutsutud I. järgu maafaitsewäelisi, Saaremaalt Torgu w.

Ameriklase kihlwedu.

W. Harb.

(Järg 2.)

"Ah, papa — sagedaste räägid ja nõnda! Ma olen nii, nagu olen ja ei tunne end wist iial idealfetes maailmas kodus olewat. Ütle ometi ise, mis sellest wälja tuleb, kui me ikka suuremeelselt talitame! Oleme igaweste rumalad!"

Randelhart raputas pead. "Siida ja südametunnistus tähendawad palju —"

"On see siis nii wäga suur häda, kui Susanne parajal ajal Ruyteri abikaasaks saab? Ta oli tark küllalt, et ennast päästa, wõidakse kõige pahemal korral. Kuid peale selle on tal ju midagi — ta ei ole täieste ilma. Wõib olla mitte nii palju, nagu Ruyter lootis; kuid wiimane on ifegi wäga rikas. Selle juurde saab ta veel ilusa Susanne!"

Pangadirektor jättis järele, sest ta teadis kogemustest, et ta lõppude lõpuks sealsamas seisab, kus algufel oli. Ta lahkus ja jättis tiitre üksi.

Sildburg läts peegli ette ja korraldas oma juukseid. Bildiga mis ta peeglis nägi, wõis täitsa rahul olla. Ta naeratas.

Iludus ja raha! Kas ei olnud tal kõik, mis elu kenaks muudab? Kas ei olnud need õnne pandiks? Nendega wõis ju kõik kätte saada!

Ehitult nagu näkineitfi ootas ta õhtul autot, milles teda Amerika Kröösus teatri pidi wiima.

Isääralsed tunded waldasid Norbert v. Hallingi mõtteid, kui ta wäga hommikul uulitsale astus. Ta ei olnud veel

oma ettewõtte suurusest ja raskusest dieti aru saanud, sest selleks oli tal liiga wähe aega olnud. Kuuhneft oli ta Amerika töömajonale wastu hakanud, et ennast ka siin täie mehena esitada, ilma et enese lubamise tagajärgeft oleks aimanud.

Ta sammus mõtetes läbi laiade uulitsate ja üle suurte platside, kus ta harilikult oli elanud ja jõudis aegamööda linnast wälja. Tume aimdus ütles talle, et ta kui töötõija sinna peab, kus uulitsad kitsamad ja pisemad on, kus kurbade müüride taga wafarate löögid ja auruwilede hüübed kostawad, kus sõemäed lajuwad ja kus inimesed elawad, kes walehigis oma leiba teeniwad.

Norbert istus pingi peale, mis waeses puiestikus seisfis, ja mõtles järele.

"Et ma töötada wõin, ei wõi effiarwamist olla," ütles ta isenelele; "minu kehalse jõu wastu ei olnud ifegi ameriklaseft midagi wõelda. Raskem on tööd leida."

Ta aimas, et see ülesanne alamate klasside elus isääralise tähtsusega on, kuid mille wastu ta siinamaani veel huwitust ei olnud tunnud. Ta oli küll siin ja seal natuke kohaotfimisest ja palgaoludeft, töölistest ja wabrikantideft lugenud, kuid see oli kõik igaw olnud; nüüd pidi ta aga tahtes wõi tahtmata majandusliste küsimustega tegemist tegema ja nüüd sai ta ka majandusteaduse põhjuslaufeft aru: kui sa tööd ei tee, ei ole sul midagi süüta, ei ole sul midagi süüta, jääd nalga.

Kuid algufel oli ta weel täieste rahulik ja lõbusas meeleolus, sest ta pidi toredat aja mängima, ja seda kahelksa päewa — kahelksa päewa! Kõõmsalt pistis ta käed tasku, et järele waadata, kas seal tõeste mitte pennigi ei ole. Mitte wiletsat pennigi! Suure rahatasku ja rahakoti oli ta klubi kellneri hoole alla ufaldanud. Ta pidi raha teenima.

Kuidas?

Ma pakun end, töötan tunni ehk paar ja saan selle eest raha — marga ehk kaks, muidugi naeruwääriliselt piifitse

summa. Selle eest sõn kufagil fööginajas ja magan loomuwastafelt lõwas woodis. Teisel päewal niifamuti, et ainult nälga kustusutada ja õffel magamise wõimalust leida.

Miks ei pidanud ta sellega walmis saama? Ainult kahetja päewa?

Ta wärises mõtte juures. et miljonid aast-aastalt niiviisi elama peawad. Ei, tal oli ometi tore troost, et ta kahetja päewa pärast jälle rikkasse elusse tagasi pöörduda wõib. Ta mängis ju ainult komöödiat — Jumalale tänu!

Esialgul ei olnud tal isu. Kõht ei nõudnud veel kategorialiselt uut juurdewedu. Kuid kui kauaks. Ta pidi tööd otsima.

„Küll ma leiän, mis tarwis,“ lausus ta lootusrikkalt.

Mullistad muutusid elawaks. Töölisel ja wabrikutöötajal, kontoriameetnikul ja poeneiu, ruttasid temast mööda.

„Kõigil neil,“ arwas ta, „on oma koht ja sissetulek. Ka minu jaoks on oma koht.“

Seal seisid linnawaht, ja Norbert küsis wiisakalt, kus tööta tödlised tööd wõiwad leida. Linnawaht silmitses teda pealaeft jala tallani ja andis talle tarwilise juhatusel.

Norbert jõudis linnajakku, kus ta veel kunagi ei olnud käinud. Kuid ta juhata tud maja ette jõudis, seisid seal ilmatu suur inimes-tehulk. Kõht ootasid rahuliselt, kuna üks awaneb.

„Peaagu nagu teatris,“ mõtles Halling, „kui Caruso ehk mõni teine suurus laulab!“

Pidi ka tema ritta astuma?

Vähemale astudes tundis ta jäärast lehta, et tahtmataalt kõrwale pöötas.

„Müllal jõuawad wiimased ette?“ küsis ta naabrit, kellel kuub lõhti ja saapad lagunenu d.

„Kell 12 wõi 1,“ oli wastus.

Nüüd astus Norbert kõrwale ja sammus edasi. Ta ei suutnud nende inimeste wahel lõunani oodata. Ta pidi midagi muud otsima.

Neil kõigil, kes siin lambakarjana edasi nühhkisid, ei olnud ju midagi muud pakkuda, kui ainult toores jõud — need olid wist kõige wäesemad ja wiletsamad kõigi kohaotijate hulgast. Norbert v. Halling wõis enam pakkuda. Ta oskas täieste Prantsuse keelt ja oli wäga palju lugenud, nii et ta nüüd kõigeti haritud mees oli. Iga tööandja oleks pidanud rõõmu tundma, kui ta sarnase töötõu sai; kahetja päewa pärast aga oleks kahetsus suur olnud.

Ta pidi waimlist tööd otsima.

Kell oli kahetja kui ta peenesse ärisse astus.

„Ma tahaksin juhatajaherraga kokku saada.“

„Juhataja ei ole veel siin. Mis teie soowite?“

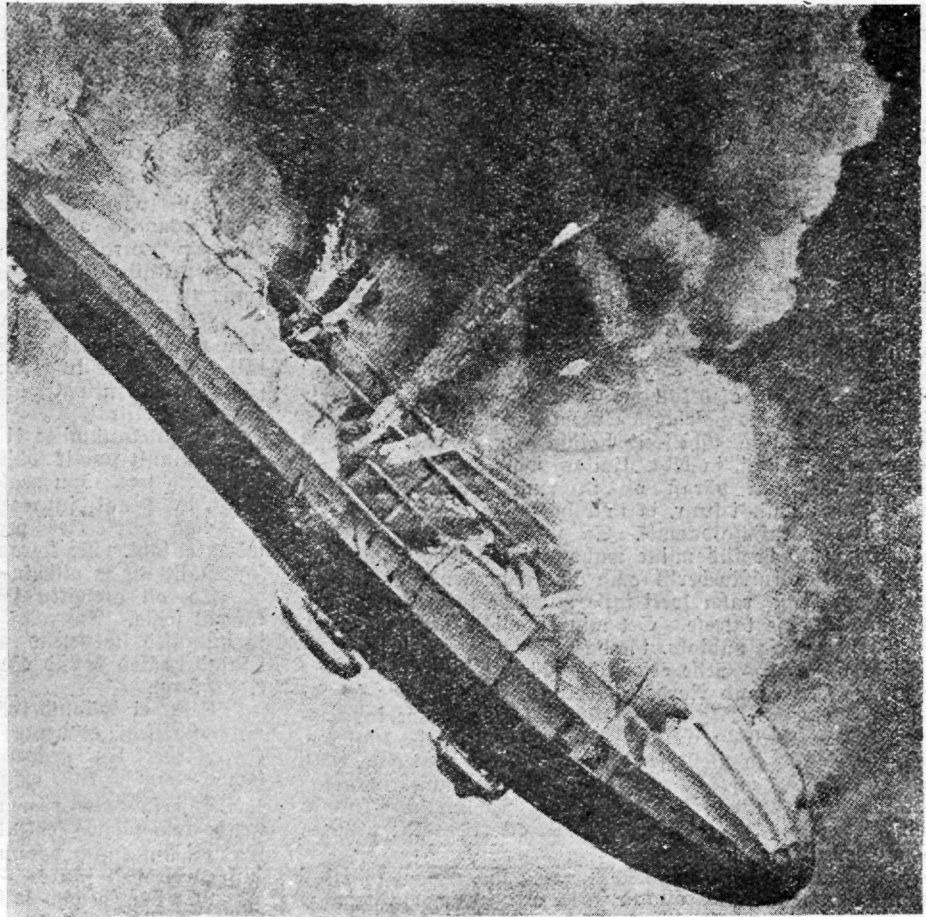
„Ma — ma otsin tööd. Ma oskan —“

„Rahetsen wäga. Kuid praegu ei ole kohta.“

Warsti oligi ta jälle uulitsal.

Ta käis teises, kolmandas, neljandas äris, oli kontori-tes ja ametikohtades, raamatukauplustes, riidemagasiinides, pantades ja igafugustes tööstuseasutustes — kuid igalpool ihfugune wastus, mõnikord wiisakas, mõnikord häbemata.

„On teil tunnistust?“ küsiti talt korra.

Zeppelin ots. Osa wärahapnellitule alla sattunud zeppelin plahwatab põlema.

Norbert pidi eitama. Tal ei olnud muud, kui aus soow, kahetja päewa kätetööd teha.

Kõik kergitasid õlgu ja raputasid pead.

Lõuna. Kõik käigud olid asjatud olnud. Tal ei olnud lootusekübetti, et ta ehk kufagil veel lösbaks.

Kõht korises. Kunagi ei olnud tal sarnast tunnet olnud, sest ta teadis ainult, kuidas siis on, kui kõht liiga täis on, aga mitte seda, mis inimene tühja kõhuga tunneb.

Ta pigistas hambad kokku ja sidus wöö loomale. Nii ruttu ei wõinud ometi keegi nälga surra.

Saatus wiis ta pingi juurde, kus ta juba wära hommitul istus. Rahwahulk lainetas temast mööda, jutustades, lobisedes, naerdes, wäsinult ja pahaselt, raskuste all ählides, ehk koguni jõuetult. Teised jällegi muretult ja rahuliste pilkudega. Keegi ei pannud teda tähele.

Nüüd sai ta aru: ta oli täna elu tundma õppinud, nii nagu ta tõeste on — raske, armuta. Jah, kui raha on, kui hõbe ja wästraha wõime jootrahadena laiali laotada — seal kumardawad kõik ja naeratawad, siis on kõik file ja ilus ja hea! Kellel aga midagi ei ole, peab ennaft alan-dama ja ei tohi sõnagi lausuda! Mis oli ta juba täna pidanud kannatama! Kuid ta oli enesele ette wõtnud, oma osa kuni lõpuni mängida, ja sellepärast edasi! Ta ei olnud ju mõni kohaotija waene kirikurott, waid jäi ikka rikkaks Norbert v. Hallingiks, kes parajal ajal paleesarnasesse klubisse wõis tagasi minna, kus, wõib olla, praegugi teifed maiasmokad maiustasid.

Kui hirmus oli ometi töötaoleku tont, kui juhm kõigi nende saatus, kes näljahinna eest oma jõud tööle rakendasid,

kuid kes ometi midagi ei leidnud ja nüüd, pead norus, temast mööda hiiliski.

Ta walitses näijatunde ille. Üleskarates, ruttas ta sadamasse, kus tingimata töölisi tarwitati.

Seal laaditi süsa. Üle kitta, wõbifewa laudsiilakeste sammus pikk rida mehi, mustad põletid seljas.

Ta astus ülewaataja juurde ja palus, ka teda wastu wõtta.

Mees waatas talle otja ja raputas pead. „Te ei ole mitte tugew küllalt. Teie suguseid me ei tarwita“.

„Tehke katset. Ma olen tugewam, kui te arwate“.

Norbert oli tõeste tugew ja ilusa tehaehitusega. Kõttõstmisega sai ta wäga hästi walmis.

Kolme minuti pärast oli ta tööl. Ta kühweldas kotti täis ja tõstis siis selle ilusti selga; enne seda oli ta kuue maha ajanud. Walge pesu tuli nähtawale.

„Tont!“ ütles teegi. „Mis sugune särk sellel seljas on! — Kuule, sina, ja oled küll mõni waeseks jäänud kawaler!“

Norbert kandis palehigis. Rasked kotid rõhufid hirmjaste, ja ainult ta tahtejõud hoidis teda ülewal. Otsaestist mööda woolas higi, ja teha kipitas nagu saunas.

Beerandtunni pärast oli ta must, nagu kõik teised. Kuid rõõm oli siiski suur, et ta toha leidis.

Kõik läts rahuloldawalt. Ta pidi küll enam puhkama, kui teised, kuid heafüdamline waht pigistas teise filma kinni.

Ohtuni oli Norbertil oma seiseliimendwiis kopikut teenitud. Must raha loeti talle mustade sõrmede poolt ta weel mustemasse kättesse. Sel minutil oli ta enesega rahul.

Ta pesti enese puhkats, tõmbas kuue selga ja läts.

Tal oli raha. Selle eest wõis süüa.

Kunagi ei olnud Norbert mõelnud, et ta iganes sarnasesse kortsu astub. Ta astus esimesesse paremasse sadamakortsu, kus ta kõikfugu isikute hulgas oma supi alla kugistas. Seda ei olnud ta üleilbise teadnud, et nii odawaste wõib süüa. Sõõgid, mis ta muidu ei oleks puutunudki, neelas ta nüüd nagu austrid ja küpsised alla. Ta lõualuud liikusid wahetpidamata, kuni kõik taldrekul oli kadunud; niisama ka leib selle kõrwal.

Dõmaja jaoks jäi wäga wähe raha ille. Ta oles sellegi raha eest weel süüa ostnud, kuid ta oli ettewaatlikumaks muutunud. Wõib olla läheb korda, ohtul weel natukenegi teenida, wõib olla aga mitte.

Uulitsal jalutades, mõtles ta järele, kust õõrtorerit otstada.

Dõ jõudis kätte; juba walgustati uulitsaid. Kui tööline oma päewatööga walmis on, algab peenema feltkonna elu.

Doperi juures sõitis auto auto järele ja tõld tõlla järele ette. Mõits sügawalt peas, seisis Norbert natukene eemal ja waatles elu, mis talle nii tutaw oli, kuid millest ta täna osa ei wõinud wõtta.

Waesed kihafid tõldade ja autode ilmber, et wäikeste teenistustega mõnda krossi teenida.

Ei — nii kaugale ei suutnud ennast Norbert alandada, et ta teenri osa etendaks ja tänuiliku näoilmega hõbekrossi tasku pistaks.

„Ah!“ lausus ta äkki.

Uhest autoft astus oma autartust äratawas pikkuses mr. King wälja. Ta pakkus kaasalewale daamile wiija alt kätt, et talle wäljaastumise juures abiks olla.

Daam oli Hilde Kandelhart. Oma moodsa mantlis, toredas ehtes ja uhletes kallistiwides nägi noor iludus nõiduw wälja, nii et kõik tahtmatalt ta peale waatasid.

King sammus wiisakalt ta kõrwal, ja tema naeratas talle wastu. Mõlemad kadusid sisekäiku ära.

Halling tundis armukadedust ja ta sai aru, et asjal hoopis teine külg oli olnud.

Sellepärast siis!

Ameriklane püüdis sarnasel moel temast lahti saada! Ah, mispärast oli ta ometi nii rumal!

Kas ei olnud Ruyter kaunis dieti oelnud, et ameriklane talle weel raskusi wõib sünnitada? Ja tema — ta oli naeratades selle peale waadanud? Oli ameriklast isegi julgustanud?

Sõbemata! Jseenese karmitsas wangis! Mis oli Kingil tuhanda naelaga tegemist? „Dota — nii kaugale ei ole me

weel jõudnud!“ ütles Halling kõwaste. „Dodake, austatud mister. Te peate imet nägema!“

Ta sammus töölise linnajalku tagasi, tee peal enam ja enam rahunedes. Dõsel magas ta hästi ja ilma unenägudeta, nagu ta weel ilagi ei olnud maganud. Raste päewatöö wästimus kipitas kontides.

Kus ta õõrtoreris oli ja kudas ta tuba ja woodi wälja nägi, sellest ei ole Norbert kunagi midagi lausunud. —

Teisel päewal algas uus töötõimine ja uued pettumused. Dõunaks oli tal nälg waraks, ja weel hullem, kui eila, nii et ta isegi aru sai, kuidas inimene nälja pärast wõib wargile minna. Restoranidest ja wõdrastemajadest ronis ta wettjookswa suuga mööda.

„Ma teen parem lõpu peale!“ pomises ta pahaselt, kui teda pärast „kahetsen wäga“, kufagilt jällegi uulitsale juhutati. Ta tahtis kufagil mahaehituse juures kawa kanda, kuid sünnitas seal niipalju pahandust, et teda sealt söimufõnaga minema kihutati.

Ka sütekindmises ei tarwitatud teda enam, sest ka seal oli ta ainult poolik töõjõud.

„Ma teen lõpu peale!“ kordas ta. Poolletunni jookful wõis ta Kingi juures olla, et seal oma arwamist teatada. Uga poole tee peal tuli tal meelde, et King mitte wõita ei tohi. Ta keeras ilmber.

Jälle algas otõimine.

Ta oli alewikku jõudnud, kus iirikafarm iirikafarmu kõrwal seisis. Ta nägi waesust kõigis ta wiletsuses, lapfed ja hulgused wedelesid uulitsatel ja hoowides. Mürarjad ja kihajad häälled kostsid atendest, karwafed koerad kistlesid kontide pärast.

Siin ei wõinud töõd leida. Meed, kes siin elafid, röömustafid isegi, et nendel enestel töõd oli.

Norbert tegi iseäralise ülesleiduse. Waesus ei äratanud temas enam jälkust, waid kahjatufsetunde elule.

Kõigest läts päewa oli ta õnnetuna õnnetute keskel; nende kahe päewa jookful oli ta ilmawaade täieste muutunud. Ta oli siin enam õppinud, kui kõige parema majandusteaduse profesori juures.

Maailm tundus talle pörguna.

Sajadtuhanded kannatafid, wõitlefid ja otõfid õnne, ehk õnnewarjugi.

Kuid rikkad ei wõtnud waeste saatufest osa, waid jdiwad ja sõiwad ning elafid külluses; nad waatasid pealt, kuidas teised nälgifid ja ohtafid. Nende kõhud olid täis, mis oli nendel teistega tegemist! Ja ta ise, Norbert von Halling, tema oli ka nende hulgas, kes lõbuft lõbuni ja pidust piduse tammufid ja tihtipeale sugugi ei teadnud, mis igawuse pärast teha.

Keegi waene naine jookfis temast mööda, nãrudesse mähitud lapfule kãewarre peal. See waade lõifas tale nii südamesse, et ta oma terve rahakoti ära oleks andnud, kui tal ainult raha oleks olnud!

Suimkonna häda näitas ennast talle.

Siin wõis palju süüdi olla, palju paheti ja wiletsust. Kuid siiski: kas ei olnud säärane inimfond ometi kõrgeks kiidetud kulturi tagajãrg.

Neil filmapilkudel furi Norbertis inimene, kes ainult oma himudele elas; temas ärkas uue ilmawaate esimine idufe.

Ta astus masinlikult edasi, kuhu, seda ei teadnud ta isegi. Mõnikord waarus ta, ja pidi seisatama, et uut jõudu koguda. Ta tundis enese wõinuud olewat. Tundus, nagu peaks ta maha heitma ja magama.

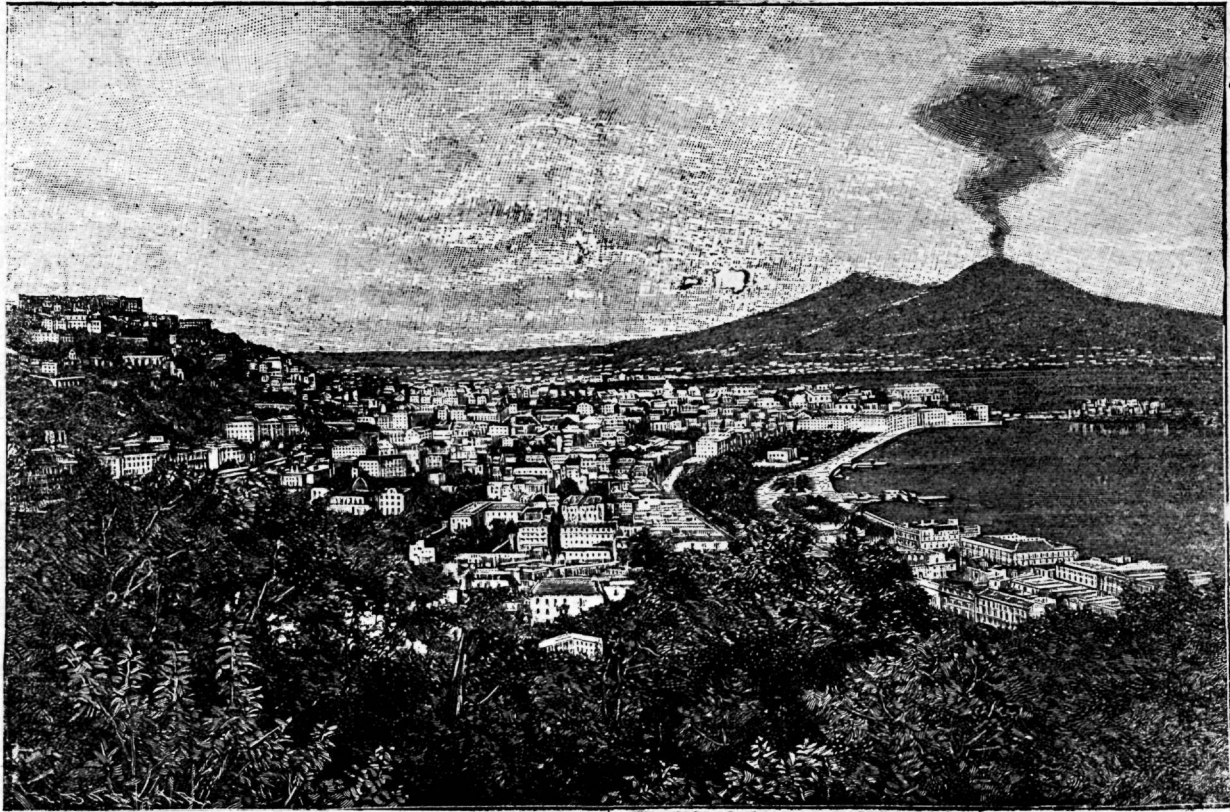
Äkki kiskus ta filmad pärani lahti.

Ta ees oli aia keskel, kõrgete puude ja kenade lilled wahel wãile suwemaja. Ilmber kõige raudaeb, mille taga imeilus naisterahwas seisis; suured finifed filmad waatasid lahkest talle otja.

„Olete haige?“ küfifis ta kõlawa hããlega.

Norbert wastas wiimase jõuga: „Ma otõfin töõ, kuid ei leidnud midagi“.

Wãraw awanes; kena neuu lastis teda sise astuda. „Me wõime teile töõd anda, seft aednik lippas minema, kui te ainult aus ja wiisakas olete —“

Neapoli linn ja Vesuvi mägi.

Norbert tundis kuidas ta ära nõrkas. Ta istus trepile maha.

"Ja!" kuulis ta neiu hülidwat ja nägi, kuidas keegi wanaherra ta juurde astus.

Keegi wõttis ta õlast kinni. "Olete nälsjas?"

Norbert niktutas pead. Mitte ühte sõnagi ei jõudnud ta enam lausuda.

"Kätke, mine sisse ja too, mis aga kätte juhtub, et see waene inimene ometi natukenegi jõudu koguts."

Juba ainus lubadus äratas Norberti arusaamisele. Ta nägi kuidas neiu ära kadus ja kohe jälle tagasi tuli. Talle ulatati kuuma suppi, mille ta himukalt ära söi. Ta sai weel teise ja kolmanda taldreku täie.

See oli halastus ja abi õigel ajal.

Ta kõrwus kumises mr. Kingi hääl: "Kolmandal päewal olete ammu nälsja surnud".

Jõud woolas jälle lihastesse. Neiu seisis kaugemal ja waatas talle siniste filmadega otša.

Ta noorusjõud sai wästimuse üle wõimust.

Siis andis wanaherra talle labida kätte ja näitas, kuidas peenraid peab tegema. Ta ei küsinud paberite ega tunnistuste järgi; wiist sai ta aru, et tal siin iseäralise inimesega tegemist oli.

Halling kaewas, istutas, walas ja sidus — nii et isegi rõõmu tundis. Salakesi silmitsefid ta filmad majatütte sale-dat leha, kui see lilla noppis ja laulis.

Ilus — iseäranis nähtud pahede järele. Ta tundis enese terwema olewat, õnnelikuma.

Liig wara pidi ta tööd lõpetama.

Wanaherra astus ühes tütreaga ta juurde. "Te töötate hästi. Ma ei tahtnud hästi usudagi. Kuidas on teie nimi?"

"Norbert".

"Siin on teie tänane päewapakk. Minge nüüd tööki, sest seal antakse teile silita. Kui homme tagasi tulete, rõõmustan wäga. Sest head tööjõudu leitakse harwa".

See oli Hallingile uudiseks. Ta otks tööd, aga ei leidnud midagi, ja nüüd beldatse, et head tööjõudu harwa leitakse.

Selle asja üle ei murdnud ta kuigi kaua pead. Õnnelik heledus, mis ta südamel walitses, ei andnud majanduslike probleemide käsitlemiseks aega.

Noore neiu filmist woolas waitne, tasane rahuoja. —

Teisel hommikul oli ta warakult platssis. Wanaherra oli jälle seal, ja wanade puie warjus tundus kõik, nagu muinasjutus. Kas ei olnud ta mitte nõiutud kuningapöög, kes kahelks päewaks aednikupoisiks oli nõiutud; kas ei olnud noor neiu mitte ilus kuningatütar?

"Te näete korralik inimene olewat?" Norberti leiwaisa seisis ta kõrwal ja waatas talle terawalt otša.

Halling wastas talle korralikult; ainult, kui wanaherra ta endise tegewuse ja saatuse üle teateid päris, wastas ta lühemalt ja kõrwalepõigates.

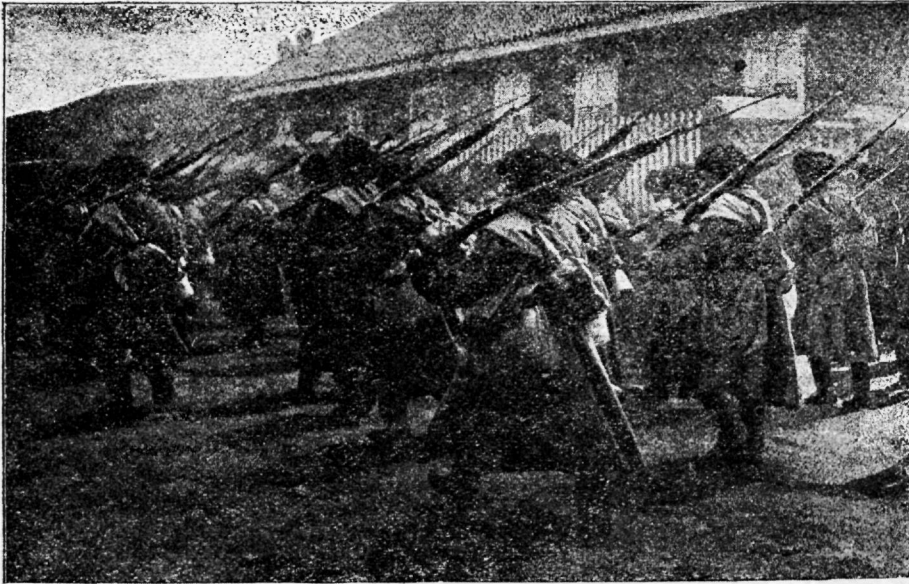
Iseenesestki mõista oli ta adresfraamatust järele wadandud, kuidas ta heategija nimi on. Ja kalender oli watanud: "Ma uul. nr. 6. v. Romberg, teenistusest wabastatud polguilem".

"Kätke v. Romberg", lausus Halling tafa ja nagu silitades, niipea kui ta noort neidu nägi ja mõtles fagedaste tema peale.

Ta nägi teda päewas mitu korda — hommikul — ja õhtupoolel — ja mõnikord saf talle isegi õnn osaks, et ta temaga mõne sõna wahetas. Üsna lihtsad sõnad, — kuid nad jäiwad igaweseks ajaks Norberti pöue.

Ja Silde Randelhart?

(Lõpp järgmises numris.)

Mees mehe kõrval tõttab abiwägi lahinguliini poole.

Süli.

Rilulinnas sündis lena lugu:
wihafeks sai meie Eesti memm,
keda lehes laita julges sugu
see, kes pastor oli kord — K. M.

Arwustaja nagu iga pastor
põrgut harjund ikka põhjama;
kõrgel kandes pead, kus otjas lastor,
meie memmekestki noomis ta. . .

Aga seeford tema wäga ekkis:
kätte kahmas memm „Estonia“
luuawarre, sellega siis pekksis
arwustaja läbi armuta.

Arwates, et kudas ei wõi teada
pühapäewast kõstri kirju pull,
nii ei wõi ka sellest tulla heada,
et joeb pastor näitemängu sul!

Riisu Punn.

Walgus atnast.

S. Sal'i järele Inglise keelest.

Sel nowembriluu õdjel sadas wihma wahetpidamata, — wihma lume ja rahega segamine. Ta piitsutas jalakäijatel wastu nägu, liimis kaupluste atnad õhutse lumekorraga üle ja tumestas elektrilaternate walguist.

Promenadi otjas, peauulitsja lähedal, turuplatstist mitte kaugel seisis üks meesterahwas. Ettewaatlikult hoidis ta ennast warjus walgusejoa eest, mis ühesi suurest elektrilaternast maha paistis. Wahel, kui tuul elektrilampi liigutas, lõi wari kõituma ja siis taganes mees weel sügawamale warju. Nähtawaste tahtis ta ennast peitus hoida. Kuid kelle eest?

Riided olid tal wäga wiletjad ja ei pakkunud wihafelt mäsjava külma tuule eest kuigi palju warju. Sagebaste tõstis ta külmaast kohmetanud käd juu juurde, et neid piisutki soendada.

Kui harwade möödaminejate sammude müdin wahel minutiks waitis, luitas ta ettewaatlikult kõnniteel. Sealt jamast kargas ta aga uueste seina äärde tagasi, kõigest lehaft wärisedes.

Kaks politseiniku lähinesid sellele paigale, kus õnnetu seisis. Swojal riides, wõisid nad halwa ilma üle nalja heita.

„Bagona kole õõ, Jakob,“ ütles rahulikult üks nendest, kisas aga kõhe asjalikult juurde: „kes seal seina ääres peats olema?“

„Ma ei seleta hästi. Nähtawaste liigub laterna wari seal.“

Mõlemad astusid üle uulitsja teise poole äärde ja nägid seal inimest kührutawat. Ednalaujumata rebisid nad ta walgesse.

„Ah, see oled sina — Rebaste-Otto!“ hüüdis üks politseinikubest. „Bagan wõtats, millal sa wangist lahti said?“

„Eila,“ wastas see.

„Aga sind mõisteti ju, nagu ma mäletan, witeks aastaks sunnitööle, rõõwimisefatse eest rahwuswahelises pangas. Sul ei wõi ju weel aeg täis olla?“

„Wangihooone ülem wabastas mind enne tähtaega, sest et ennast eeskujulikult üleweel pidasin.“ Ja ta tõmbas taskust paberi, seda politseinikule andes.

„Aga mis sa nüüd peale mõtled hakata, Otto?“ küsis politseinik, kes teda ennemalt tundnud. „Kõige parem, kui koju lähed, oma wana ema juurde, Otto!“

„Oma . . . ema juurde, ütlete teie?“ kordas waenekoolegeledes.

„Jah oma ema juurde. Ta on üsna wanaks ja kõhnaks läinud, pole ju kedagi, kes tema eest hoolitseks. Tead Otto, jäta kõik need teod maha ja saa inimeseks!“

Liikumata seisis endine sunnitööline.

„Kuju?“ . . . ümises ta endamisi. „Ema juurde? Oh, ei, ma ei wõi tema juurde minna. . . .“ Ta ütles mulle: kafi minu filmist! Aga ei, ta ei ütlenõnda — ta armastas mind nii kangeste. . .“

Ta pööras ringi ja sammus mööda uulitsat edasi. Riided tundis ta terawat walu, mida winge tuul ja kiilm wihm tegid, ja ta piin kaswas. Tuul kõwenes, nii wihafelt puhudes, et jõudu ei olnud tema hoole wastu panna. Ühe kaupluse ukse alla jäi ta seisatama; et hinge tagasi tõmmata ja mõneks pigutski ägeda tuule eest warjus olla. Läbi klaasuke nägi ta, et kaupluses ahi kütis.

Ilma et enesele oma tegeuusest aru oleks andnud, katus Otto uksele. Ja korraga andis see järele. Nagu wälk jahwatas ta peast läbi lihtne, alandlik mõte:

„Soendada! Paluda, et laseks soendada!“

„Kobinata tegi ta ukse lahti ja astus sisse. Imestades nägi ta, et seal inimesehingegi ei olnud.“

Siis astus ta ahju äärde, kütitas sinna ette ja toppis käd peaaegu ahjusse. Weel ei olnud soojus teda mõnufalt elustada jõudnud, kui kahin kostis ja Otto nurgas liht meesterahwast nägi.

„Peremees on siin!“ wilkatas Ottol mõte peast läbi.

„Ja arwab, et ma waras olen! Waja ära minna! . . .“ Ta tõusis ülesse ja tahtis minna, kuid mees kargas tal ette ja wõttis kõwaste kinni.

„Kõõwolid! Wargad!“ kargas ta ja tema käd litfusid nooremehe kõri.

Sirmudes tundis õnnetu kanget walu kõris. Pimedast-peast, ilma eesmärgita, stutas ta waba käe wälja, otsekui kaitset otsides. See puutus millegi külge laua peal, ja ta ipe ei teadnudki weel, et see „miski“ juur nuga oli. Sel minutil oli ta loom, kes loomusunnilikult oma elu hoida tahab. Ta kafi pigistas noa pead, ja, nuga kõrgele tõstes, lõi ta oma wastast.

Märja wedelikku tilkus käe peale. Imelik forin tuli wastase suust; lõtu, eluta teha langes põrandale.

Sirmsaste lohkudes waatas noormees waike kogu peale oma ees. Ta sirutas oma käe tule poole ja nägi, et see punane oli.

„Weri!“ ümises ta. „Oh, Jumal! Wiimats lõin ma ta maha?“

Ta pööras ringi ja astus ruttu kauplusest wälja, pimedada sisse, wihafelt piitnutawa lumeräitjaka kätte. Ilma mütsita, lahwatanud näoga, kohutus südames, jooksis ta. Üra selle tumma furnuteha juurest, kes kaupluse põrandal lamas.

Ei läinud kümme minutitki peale tema äraminekut mööda, kui neeksamad kats politseiniku kauplusest mööda sammudes ufse lahti leidfid olewat ja sisse astusid. Surnuteha kõrwalt põrandalt leidis üks nendest paberi, wõttis ulesse ja luges.

„Jällegi Rebase-Otto!“ hüüdis ta, „see on tema wabas-tamise tunnistus, mis alles meile näitas. Inetu lugu. Jällegi tükk tööd meile, Dshet (Jat)!“

Nad jooksid uulitsale, kuid ei leidnud lähemast ümbrus-konnast midagi.

Wahupeal oli õnnetu jookstes juba kaugese jõudnud ja waatas laterna walguisel käsa.

„Weri! Weri!“ tungis ägamine tema rinnust. „Punane weri!“

Ta jooksis juba ilma mingi sihita, jooksis meeletult edasi. Loigu äärde jõudes, seisatas ja pesti jääkülma weega käsa. Siis pani jälle käed walgesse, et näha. Ja uueste nägi ta kohutawaid, tumedaid plekkisi.

Ja uueste jooksis ta, wahetewahel tagasi waadates, otselul olefid tal tondid kannul. Iga laterna all peatas ta ja waatas kätt ja iga peatus sundis teda meeletu ägami-sega karjatama: „Weri! Weri!“

Kuid kui ta ergud wiimats esimesest ehmatusest pisut toibunud olid, lasti ta pilgu ringi käia ja tundis selle ümbruse ära, kuhu hirm teda ajanud. Ta wiibis selles linna-osas, kus enne elanud oli, kui wangi sattus, — sealsamas kohas, kus praegugi weel tema waene ema elas.

Kallis kitsas uulitsakene! Kuid sagedaste ei ole ta siin õnnelikus lapsepõlwes omasugustega mänginud! Kuid sagedaste ema käeförwal siit läbi kirikusse läinud. Ja kui sagedaste ei ole ta hilisel õttunnil ja häbenedes siia uulitsasse astunud, peale kõrtsus lastumist seltsimeestega, ja alati ema ootamast leidnud, kuna aknast walgus paistis.

„Ah! Walgus aknast! Ta ei mäleta ainuusti korda, mil see walgus aknast poleks paistnud!“

„Oh, kui nüüd ta walgus aknast mind wõiks oodata!“ mõttes Otto. Ja ta pööras silmad sünnapoole, kus majakene oli.

Korteris, mille aknast sel öösel tuli paistis, istus wana hall naisterahwas. Tema kõrtsus nägu oli kurb. Põlwepeal oli tal piibel ja walju häälega ja südamest luges ta sealt seest. Peale tema hääle kõla ja tella tiksumise ei olnud muud kuulda:

„See on minu poeg, kes mul kaduma läinud ja kelle ma nüüd jälle leidnud olen.“

Kojas korraga kobinat kuuldes, peatas ta lugemist, wõttis küünla ja awas ufse.

„Otto! Otto! Oh, Otto mu poeg! Mu armas poeg!“

Palawad pisarad langesid nooremehe näo peale. Ema surus teda südame wastu, suudles ja tõmbas, lõpuks, peaaegu jõu poolest tupp, pani ahju äärde istuma, tal külmunud käsa ja jalgu õrudes.

Peagi lõi noormees filmad lahti ja sofistatas:

„Sa oled, ema? Eks ju?“

„Jah, Otto! Mina, su ema! Oh, kui külm sa oled, kui märg! Sa nägid walguist aknast? Iga õhtul ootasin ma sind, poolestõni siin istudes. . . Mu armas — sa pead kuivad riided selga panema. Pane teised riided ja istu siia soendama.“

„Ema“ küsis noormees äkki waike häälega, „ütle mulle — näed sa werd mu käte küljes?“

„Werd, Otto? Muidugi ei näe! Mis sa seda küsid? Wõi sai käst wiga?“

„Oh, ema, ma näen seda werd! Ma näen seda! Seal, seal! Waata!“

„Ei ole midagi, mu poeg! Sa oled hirmsa piina all olnud! Mine kobe oma tupp ja pane teised riided selga!“

Poolsegaselt ja tasa astus ta oma wana magamisetuppa. Märgi riideid ära wõttes ja puhast pefu pannes tuli ta teise tupp tagasi ja istus tooli peale, mille ema temale ahju äärde walmis pannud.

„Miswäraft ja teise käe ära peidad, Otto?“ küsis ema.

„Sellewäraft, et ma tema külles werd näen!“ wastas ta.

„Mis segast juttu sa ajad, Otto! Mis. . .“

Wali koputamine kostis ufse tagant, ja peaaegu selfa-mal filmapilgul astusid kats politseiniku sisse, ilma et wastust oleks ootanud.

„Ah, Otto! Wõi sa oled siin! Meie otsime sind! Lähme!“

Nooremehe nägu kahwatas kangeste.

„Mu poeg! Teie wõtate ta? Ei! Ei! Urge wiige mu poega! Ta on süüta — ma wannun! Ta on minu! Minuke on ta minu! Urge jätke mind ütfinda! Ma olen wana, wähe on mul weel elada; jätke ta mu juurde, et ta mind wanusepäiwil trööstida wõiks! Ta on mu poeg, kes mul kadunud oli ja kelle ma nüüd jälle leidfin!“

„Ema, ema! rahusta ennast!“ hüüdis noormees, ema ümbert kinni wõttes ja suudeldes. „Ma lähen nendega, aga siis tulen tagasi! Nad on ekfinud! Ma tulen homme kui kõik selgub.“

„Otto, Otto, öösel on kardetaw wälja minna,“ ütles ema, „ilm on halb, ja ma kardan, et sa ennast ehk külmetad. Aga kui sa minema pead, siis mine! Ma ootan sind homme, homme hommiku wana. Nüüd aga pane sojemalt riidesse. Säh palitu, ja siin on su armas roheline taela sall, mis ma ise sulle kudusin, ja kindad. Nüüd, Otto, hoiu, et sa ennast ei külmeta!“

„Jah, ema! Homseni!“ Ta kumardas ja suudles ema kuwetanud pale peale, kuna aga filmadest tal pisarad nii suure hooga purstasid, et ta midagi ei näinud.

Kolmekesi — poeg ja kats politseiniku — läksid nad mööda uulitsat. Ufse peal seisis ema, poega filmadega saates, kuni see pimeduses kadus.

* * *

Waike, kitsa uulitsa nurgal jäi Otto seisma, pööras ringi ja waatas kaua-kaua tagasi aknast paistwa walguise peale. . . Siis aga lonkis pikkamisi kobe politseiniku wahel edasi. . . Pimeduses aga wilkus neile järele meelitaw walgus aknast ja ootas tagasitulekut. . .

Sähtis pimedate ööde puhul.

Kuivad galwanielemendid

Õpetus, kudas kodusel wiisil mitmesuguseid kuivi bata-reisi taskulampide, elektrikellade j. n. e. jaoks walmistada. 7 pildiga. Hind 30 kop.

Saada igast raamatukauplusest.

Pealadu

„Leadus“,
Tallinnas.

Roduloomade arstimine

on kõige targem loomaarsti raamat. Iga haiguse kohta selged juhatused ja läbiproowitud arstirohud.

Hind 30 kop. Kõwas köites 40 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu: „Leadus“ Tallinnas.

Laagris.

„Sabas.“

Kui ootavad kõik pikas reas —
kes puid, kes futurit ja kes õli,
ei ita! ja siis teiste seas
näe linnaisasid — neil põli!

Seft neil on hoopis teine tats,
ei ole nad ju waefed emad:
kus teised saavad naela tats —
wiisteistkümmend seal saavad nemad

Ja mitte reas oodates —
ei! Neile walmis pandud patid:
nad tulgu, wõtku, tötates
siis mingu saagiga kui hakid!

Misjama lugu puudega:
eks waene tallilt saa, mis paha,
kuid isasid seal näed sa,
kes makswad hea eest wähe raha.

Kel on, see juurde ifka saab,
see ilmas on ju wana seadus,
kuid fuur tüll suu kord lõhki aab
ja siis ka lõpeb ilmas headus!

Särwe Saan.

Cesti sõjameeste kirjad.

Lahinguliinil, 29. septembril 1915. a.

Serwe septembrikuu wiimane pool olid wihmased ja tuulised ilmad, mille tagajärjel ka meie oma aerostadiga lahinguliinil tegewuses ei saanud olla. Ka pühapäewa 27. septembri hommik oli wiimane ja halv ilm, ja ei teadnud aimatagi, mis see päew wõis meile tuua. Selle päewa sündmus oli järgmine. Eõuna ajal läks ilm ilusaks, ja meie pidime seda poolt päewagi wihmaste ilmade wabel oma tegewuseks tarwitama. Nii siis läksime pealeõunat oma aerostadiga lahinguliinile. Meie eesmärgiks oli lahinguliinile nii ligidale minna kui wähegi wõimalik, ja siis seal oma tegewust algada. Oli juba umbes wiis wersta ära käidud, ja edasi minna oli weel ainult pool wersta, kui ühe mäe peale jõudime. Korraga kuulbus wihinat, ja plahwatus käis meist tüll maad paremal pool. Oli märkata, et meid waenlase poolt juba terwitatakse, olgu, sellegi pärast ifka edasi. Korraga käis teine pauk, ja üsna ligidal. Suur mullafammas tõusis maa pealt üles, ja jälle kolmas pomm lõhtes õhus. Meie ülemus märkas, et meie teekond edasiminekiks hädasohtlik on ja kästis meid pahemale poole, mägede warju ära minna. Olime ainult tee pealt kõrwale saanud, kui waenlane kahe patare'i tule meie peale lahti tõmbas. Nii olime siis risttule wabel. Pommisid tuli nii, et enam wahet ei olnud, kuid esiteks lõhtesid kõik tüll maad kaugel, aga kui mäe warju olime saanud, hakkasid pommid häbemata kombel kallale tikkuma, nii et see lõhk, kus meie olime, päris maapealseks põrguks muutus. Me ümber lõhtesid pommid suure määraga, ja suuri tolmu ja mulla sambaid üles pildudes ning õhku lämmastawu suit-suga täites; ülemel pea kohal lõhtesid shrapnellid, oma kildu wiingudes meie poole saates. Kõike, mis seal maapeal- ses põrgus nägin ja kuulsin, on wõimata kirjeldada, kuid niipalju ütlen, et pommid ja shrapnellid küll häbematud olid, ja wägise kallale tikkusid, kuid selle eest olid nende killud wäga aupakkunud ja läksid meist wiisakalt mööda, ainult jahedat õhku meie palawatele palgedele puhkudes. Et meie seisukord seal hädasohtlik oli, pidime sealt warsti ära minema. Kiire jooksupä edasi minnes jäi minu sõber Alexander Roswalt mõnedkümmend sammud maha, ühikult waen- lase pommide kätte, üks pomm oli tema kallale tunginud ja sammu tats kannade taga lõhkenud. Plahwatus olnud nii

fuur, et hinge kinni pannud ja kõrwafulmise mõneks päe- waks tumedaks tegi. Warsti saime teise mäe taha, ja kõik oli wait ja wagane. Meie kahju ei olnud suurem, kui et 4 meest wäga kergeste haawatud said ja aerostat mõned augud sisse sai, mis aga pooltunni jooksupä ära paranda- sine. Warsti jõudis õhtu kätte ja aerostadile seati karaulsid juurde, ja meie sõitsime automobiliiga lauldes ja naljatades oma seisukohale tagasi. Nii oli siis see päew õnnelikult möödas. Sel õhtul sain ka ühe „Meie Matsi,“ mis toime- tusest minule oli saadetud.

Julius Bälp, õhulaewastikuft.

Wäitlus.

„Häda ajal tunned sõpra.“

„Õhja ajal tunned tallinnlast!“

Seft sel ajal tuleb tema wäitlus kujukalt nähtawale:
Trehwasin neil päewil tuttawa. Tuli jutt, nagu kord
ja kohus, praegusest tarbeainete puudusest.

„Õh, ei mul pole wiga,“ jutustas ta, „mul juhkrut lai-
alt: sain tuttawa läbi terve puuda. Jattub jõuluni, ja
selle aja kohta saab igatahes uurt.“

Juttu ajades olime tema ühjeni jõudnud. Astusime siis
ja weistsime weel edasi.

„Kuule, Anna,“ ütles tuttau wahpeal naisele, „too
meile õige teed. Mis ajawiteks teha.“

„Kudas seda teed joote, tead ju ise, meil juhkrut ei ole.“

„Aga ma eila tõin ju terve puuda.“

„Sooõh, wõi seda n a t u t e s t pean ma nüüd juba rais-
kama hakkama. Siis oleme homme juba ilma.“

Ütles ja kadus ühe wahelt. Tuttauwal oli piinlik, ja
mul ta mitte wähem.

Aratultes sain teise tuttawa koku ja jutustasin talle
praegu juhtunud lugu.

„Noh, see on nüüd igapäewane asi,“ kinnitas see. „Kel-
lel on, ega see teisele ei hinga. Spoiarwad nagu hingewara.
Mul juhtus eila weel ilusam lugu: Lähin õhtul tuttawa
juurde, waatan aknast: lamp põleb toas. Waerwalt sain
aga ühe peale koputada, kui juba toas perenaise häält kuul-
sin: „Johann, üks koputab, wii ruttu lamp tahatuppa, mis
ta tuleb siia meie walguft r a i s t a m a!“ —or.

Eduard Sibul,
Dudowa maalt.
19. märts. 1915 R-s langen.

Johannes Selimets,
Jõhwist. Suurtükivälane.
Kodus parandusel.

S. Loom,
w. alamohw.
Narwast. Saawatud.

Kristjan Tori,
Narwast.
Lahingus langenud.

August Kühla,
Tarwastust.
Saawatud. Parandusel.

Hugo Häelmann,
Wõrumaalt. Enne faksil.
wastas, nüüd türl wastas.

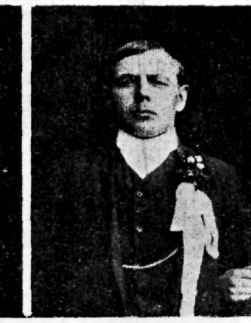
August Häelmann,
Wõrumaalt.
Põrutatud. Haigemajas.

Paul Kristowig.
Segewas sõjawäes.

Alef. Streimann,
Sartu w.
Segewas sõjawäes

Johannes Streimann,
Sartu w.
Seadmata kadunud.

Süri Pilliroog,
Kurna w.
Segewas sõjawäes.

Anton Prooso,
Saapsalu fr.
Sõjaväljal.

August Jaanmann,
Valme w.
Sõjaväljal.

Johannes Leinfeld,
Narwast.
Segewas sõjawäes.

Willem Salme.
Suurtükivälane.
Segewas sõjawäes.

Hans Riitsnik,
Pärnu fr.
Sõjaväljal.

Aleksander Tees,
Torgu w.
Sõjaväljal.

Otto Teimann.
Sõjaväljal, liikwas
tõrtojas püssimeistris.

Paul Kausar,
Istau w.
Küti polkus.

Jaan Arenmann.
Küti polkus.

Boldemar Eljas,
Sõbrist. Sõjaväeal. haav.
Auraha saam. ette pandud.

Arnold Eljas,
Sõbrist.
Tegevus sõjaväes.

Jakob Kull,
Rarwast.
Tegevus sõjaväes.

Friedrich Nestra,
wabat. Wõrust. 7. märts.
haav. luuste sõjaväel.

August Zero,
Tallinnast.
Sõjaväel.

Gustaw Hasmer,
Saapsalu tr. Georgi raha
saamiskes ette pandud.

Eduard Suharow,
Riisiperest.
Sõjaväel.

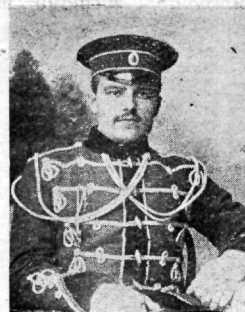
August Siimann,
Tartust.
Suurtüüväelajena sõjaväl.

August Odaas,
Kohela w.
Tegevus sõjaväes.

Mihkel Odaas,
Kohela w.
Tegevus sõjaväes.

Jüri Sepp,
Pärnu tr.
Suurtüüväelane.

August Niiberg,
Kurna w.
17. augustil langenud.

Ernst Matson,
wabat. Tallinnast.
Tegevus sõjaväes.

Hugo Lunge,
Tallinnast. Lendur, õnnelikult
alla kukkun., 5. aug. surmud.

Aleksander Tartus,
Rarwast.
Sõjalaewastitus

Jaan Siimann,
Märjamaalt.
Lendurina sõjaväel.

Rudolf Paperlin,
Rarwast. W. Jaap. sõjas
õnne. Sõjaväel.

Karla Poort,
Tallinnast.
Tegevus sõjaväes.

Johannes Sepper,
W. Nigulast.
Tegevus sõjaväes.

Julius Kull,
Kooru kth.
Tegevus sõjaväes.

Lahing Loose küla all.

Kuulus Inglise sõjalirjasaatja E. F. Dshibbs, kes Põhja-Prantsusmaal Inglise peaforteriis wiibib, saatis 13. oktoobril traaditeel Londonisse järgmise kirjelduse sellest, kuidas inglased sakslaste kindlustatud piirkonnast läbi murdsid.

Suurtükkide ettevalmistaw töö.

Kaks öö-päewa enne tormijooksu mürtfusid meie suurtükid nii kangeste, et sakslased acu oleksid pidanud saama, et pealetormamine algamas on. Kuid sakslased ei pannud seda hoiatust tähele, waid uskusid kaljutindlalt, et nende seisukohad ärawõitmatad on. Neile ei tulnud mõttesegi, et inglased nende kantside reast läbi murda wõiksid.

Reede õhtuks tõusis pommitamine kõigeõrgemale piirile. Üks rong teise järele wedas lastemoona otse Lloyd George (Loid Dshorshi) uutest wabrikutest. Töötasid kõik suurtükid, mis aga meie seisukohtadel olid. Väks üks suurtükk juba tuliseks, hakkas kohe teine töötama, ja nõnda wältas see edasi, kuni wõimata juba oli suurtükkide piirkonnas seista. Müristamine, see ei olnud juba enam inimlik. Isegi põrgus ei wõi hullem olla. Iseäranis palaw oli Ileri ümbrustonnas — need suurtükid müürinad, mis siin ennemalt kuulda wõis, näitawad nüüd lapsenäng olewat.

Õffel wastu laupäewa kell kaks sündis see, mida keski ennemalt uskuda poleks wõinud: suurtükkide mürin paisus kaks torda kangemaks. See oli Lloid Dshorshi wõidupüha. Alles nüüd aimasid sakslased, et asjal tõsi taga on. Wangide juttude järele otsustades andnud ülemus kohe käsu taganemiseks.

Meie wäed olid hirmsas põnewuses ja karsituses, et saaks aga tord juba lahingusse tormata. Rahe öö-päewa jookul ei olnud keski kõrwulustawa suurtüki mürina pärast magada saanud. Nüüd seifid soldatid lahinguwalmis, istud piisfi otjas, ja waatafid pimedusesse, mida iga filmapilt lõhewad pommid ja siin-seal tekkiwad tulekahjud walgustasid. Ohwiseridel oli soldatite tagasihoidmisega palju tegemist.

Märguandmine tormijooksuks.

Wiimaks, päikefetõusu ajaks, waitisid meie suurtükid. Ja meie soldatid woolasid tormijooksule, nagu maruhoog. Iga soldat teadis selgeste, et ta üks lüli sadandete wertsade pikkusest ahrlast on, ja edasi peab rühtima olgu mis on. Berwelist ida poole, Baisse kanalist lõuna poole, — igalpoolt liikumas wäesaljad. See oli tormijooks selle sõna kõige laialdasemas tähenduses.

Lasketraawid puhta surnuaedadeks muudetud.

Neil, kes tormijooksust osa wõtsid, ei unune esimene pooltundi ilmasti. Koht, kuhu meie soldatid jõuwsid, ei efsnenud enam waenlase laske- ja jookukraawidena, waid lausa surnuaiana, kus surnud alles weel kinni ajamata haudades lamasid. Tapetud sakslasi ei olnud muda sees mitte kinnitena, waid terwete roodude kaupa. Selle hirmsa waatepildi ees tõusid juuksed peas püsti ja mõned meie soldatitest langesid minestusesse. Lloid Dshorshi pommid olid hirmsat tööd teinud.

Seal, kus enne läbipääsemisest juttugi polnud, oli nüüd kõik lage ja keski ei taistanud liikumist. Maapind oli wihamast pehme ja nagu wiljaterad paisisid siit-sealt purustatud okstraadi tükkides. Aga tee oli waba. „Edasi.“

Shottlased olid kõige ees.

Kõige ees tormas shottlaste polk. See päew kroonis shottlasti looberitega. Nende järele liikus lord Ritsheneri polk, kõik need uued nekrutid. Wõis ainult kahetseda, et lord Ritshener ise ei näinud, kuidas need kahetümne aastased poisid „jõdisid.“

Cesmärgiks oli Loose küla.

Cesmärgiks oli Loose küla, neli Inglise peniformat Saksa eelkindlustustest sügawamal. Alguses läks kõik launis hästi, kuid warsti paislas meie wägedele kuulipildujate kuulide rahe näkku. Loose külast tuli kuulisi kui wihma, ja

Uued meelitusefõnad.

„O, Siifi, luba mind ometi kordki sind saatma tulla, juba kuu aega oled sa kättesaamata... nagu... kase alg ja suhkur!“

meie soldatitel ei olnud kiwaotõttisi ega kilpisi, mille taga warjus olla. Kuid filmapilgukski ei olnud wankumist märgata. Kõrwulustawa „hurraa“ga tormasid meie wäed edasi, surma ja hädaohu ei miski pannes. Ükski ei pööranud kuulidest tabatud feltfimeeste poole peadki. Olid unustatud sõprus ja wendfus... Kõik nägid oma ees ainult üht eesmärki: Loose küla.

Sinna jõudmise alles õhtu kell kahelksa. Seni pidid paljud wahwad Inglise noored mehed suurtüki kuulidest üleskiintud maad oma werega niisutama. Ja alles siis algas tõstne lahing. Kaks pikka tundi woolas weri Loose uulitatel ojadena, wiimaks oli küla meie käes.

Sakslased wõitlesid kui saatanad. Inglise wäed ei wõi waenlase eratorralist wahwust maha salata. Wõideldi furres. Neile hõisati, et nad eluse jääwad, kui alla annawad. Kuid nad wastasid kuulipildujate, piiside ja rewolwrite raginaga, ja tormasid, lõpuks, mõõladega meie kallale, kuni surnult langesid.

Niisugust merist dramati, nagu sel hommikul Loose, ei ole maailm wist enne näinud. Isegi Bala ei suudaks neid etendusi kirjeldada, mis siin ette tulid, kui iga üksik maja tormijooksuga wõeti, kui kõik sakslased üksteise järele maha lasti. Paljud wangidest läksid nõrgameelseks, ja meie soldatid waitiwad kui nende käest küsida, kuidas see kõik oli.

See, mis Loose ärawõtmisel sündis, kordus pea igalpool terwel pealetormamise liinil. Igalpool olid hirmsad kokkupõrkamised. Igalpool panid sakslased meeletult wastu. Kuid meie wäed ja meie wahwad liitlased seifid liikumata, kui müür. Paljudes kohtades läks meil õnneks terweid waenlase wäesallasti teistest äralõigata ja isse piirata, mille tõttu palju wangisi saime. Kuid palju, palju rohkem kaotasid sakslased surnutena. Kuu aega kulub ära, enne kui surnud jõuab maha matta.

Loose ärawõtmisel ettetulnud wõitlustest kõneldalse paljudest üksitustest juhtumistest, mis seda iseloomustawad, kui meelikus wõitlus muutus. Nii wiskas üks trummilõõja trummi, wõttis rewolwri, tungis ühte majasse, lastis kolm sakslast maha ja wõitles üksi kahetümne wastu, kuni temale abi jõudis.

Puutaupleja häda.

"Noh, kudas puutaup läheb?"
 "Mis ta, paraku, läheb... Wiletšad ajad... Muud-
 kui waata kraadiklaasi — langeb elawhõbe ühe kraadi
 võrd — tähendab, pean jälle rubla sülla hinnale juurde
 liisama!.. Raste töö!"

Sakslased telefonirõõd sealt majast, kus Inglise staab
wiibis.

Peale selle kui Doose killa ära oli mõetud, loendus
 liitlaste tähepanel kõrgustitu „70“ peale. Wägi läks tor-
 mijookstes edasi, üks meie polguillematest aga jäi oma staa-
 biga ainsasse kulas terweks jäänud majasse. Kuid warsti
 märkas polguillem, et maja peale pommisti kui rahet hakkas
 tulema. Oli selge, et Saksa suurüksid just selle maja peale
 sihtisid. Ta käsits keldrid läbi otsida ja sealt leiti kolm
 sakslast. Kuid alles 40 minuti pärast leiti sliigawast keldrist
 Saksa ohwitser, kes telefoni kaudu oma pataritele käskusi
 andis ja tuld juhtis. Ta suri kangelasurma, wiimase
 minutini wastu pannes.

Sakslaste kaotused Doose killa all on ülesarwamatad.
 Igapool on maa määratul ulatusel sakslaste surnutehadega
 kaetud.
 „Politiken.“

Karu.

Jutustus Amerikast.

Ei ole kuigi suur kangelasetegu, wäikse karupojaga
 wõitlusesse astuda — olgu karupoeg pruuni, musta, halli
 eht mõne muulkaralise eluta oma. Aga naljatamise läbi
 sarnase wäikse loomakesega, wõib sihutesesse olukorda sat-
 tuda, mis palju hullem on, kui wõitlus täiskaswanud karuga.
 On sul aga poja ja emaloomaga tegemist, siis on see nii-
 sama pöörane, nagu tuleks sul tahe täiskaswanud loomaga
 wõidelda. Kuid ei mitte sellepärast, et noor karu wõitlusest
 ka osa wõtaks, waid et emalooma poja pärast palju metsitu-
 malt ja tagedamalt wõitleb. Tahate te emakarude kõige suu-
 remas wihas näha, kuidas ta filmad sädemeid pilluwad,
 astuge ainult tema ja ta poja wahetele, nagu ma seda korra
 tegin.

Ühel heal päewal läksid Sagebush Bill ja kolm inglasi
 mägestiku jahile, kuna ma koju jäin, et laagri eest hoolitseda.
 Meie laager asus wäikses mägestikumetsas, Rosebud allika
 läheduses, Montanas. Mitte kaugel meist oli metsatükk,
 kus palju rohku kaswis; sinna olime oma hobused sidunud;
 ma olin neile parajaste wett andnud ja nad uuele sööda-
 maale asendanud, kui ma tagasitulekul umbes neljakuuse
 karupojaga kokku puutusin. Sarnast noort karupoega ilma
 emata nähes, arwasin kohe, et ema kusagil surma on saanud.
 Püüsi ega rewolwrit mul ühes ei olnud, sest ma tuln laag-
 rist — nagu üteldud — ainult hobuseid jootma. Karupoeg

oli tubli ja tugew pois — jalad olid peaaegu niisama
 paksud, nagu ta keha; kui teda kinni kahmata tahtsin, lip-
 pas ta nii ruttu läbi metsa, et waew oli talle järele jõuda.
 Nefin ta rutem wõinud jooksta, kuid kartsin, et eht kusagilt
 wana karu nähtawale tuleb. Kui teda oma (Inglise) peni-
 foorma taga olin ajanud, oletasin teatawa findluslega, et
 ta waenelaps on. Ruttasin kiiremalt edasi. Kui loom sellest
 aru sai, tegi ta mitmesuguseid käänatuid, jookkis ümber
 mõne kadapõõsa ja ronis lõpuks suure puna-tseedri otsa.

Keegi isand idast, keda ma korra läbi Yellowstone-puies-
 titu juhtisin, luges kord juttu, milles oletati, et neljakuune
 karu niisuguse puu otsa sugugi ei ronivat, mida ta oma
 esimeste käppadega ümberhaarata ei suuda. See näitab
 jällegi, misugust narrust trükitakse, ja kui wähe karust üle-
 ühje teatakse. Siin meie juures ronib nii wana karu puu
 otsa, mille läbimõõt oma kolm jalga on, kui ainult puu
 kareda koorega on ja nii ta jalale tuge suudab pakkuda.

Kui ma nõutult seisma jäin ja järele mõtlesin, kas
 maksab laagrist püüsi tuua, et tale puu otsa järele ronida,
 oli wäike kuriwaim omale paraja toha — umbes 30 jala
 kõrgusel wälja otnud. Keel suust wäljas ja kohjewa rin-
 naga istus ta seal, kuna ta näoilmes kartus ja uudishimu
 imeliseks olid ühendatud. Et laagri oma penifoorm maad
 oli, ja et arwasin, et saan wahetajal ära lippab, pidasin pare-
 mats, tale noaga naha kallale tikkuda. Siin ja kartus,
 millega ta mulle otsa waatas, olid tšeste naeruwäärt näha,
 karupoeg hulus ja kisedas nagu wäikene laps. Ei olnud
 sugugi terge, puu otsa pääheda, sest kuigi puu kareda ko-
 rega oli, ei olnud tal kuni kahetümne jala kõrguseni mitte
 ainultki otsa. Ikka kõrgemale ronis karupoeg, hulus ja
 kisedas, waatas igalepoole kas eht kusagilt päästmine ei
 lähine.

Nii olin ma juba mõni minut jahil, kui äkki allt hir-
 mus mõitgamine kostis. Emakarude oli all ja pealegi hirmus
 wihas. Karupoeg ja mina olime wäga suures tegewuses
 olnud, nii et seda sugugi tähele ei olnud pannud, kuni ta
 seda meile oma hirmsa mõitgamisega teatas. Rõõmsalt
 unustas karupoeg minu ja kartus haleda kifaga emakarude
 appi. Sain kohe aru, misugusesse hädahoitu olin sattunud,
 sest pruun karu ronib sama hästi kui oraw, kuigi mitte nii
 ruttu. Lootes, et hädaldaw, wäike loomake parajal juhtu-
 misel ema juurde lippab, ronisin esimesele otsale. Ima püs-
 sita emakarule wastu astuda, ei tulnud mul mõttesegi.
 Nüüd, kus ma soowisin, et wäike kuriwaim alla lähaks, ei
 liigutanud ta oimugi. Selle juures oli tal waewalt minuti
 eest soow olnud alumisele otsale asuda; nüüd oli ta wist
 järele mõelnud ja paremats arwanud, oodata, kuni ema
 tale järele tuli. Ma katsumin temast kõrgemale ronida, siis
 oleks ta palju rutem alla läinud, kui üles tuli. Kuid see
 ei läinud korda.

Emakarude nohistas ja müristas wiha pärast. Paar
 korda jookkis ta ümber puu, enne kui katset tegi, ta otsa
 ronida, kuna ma aega selleks tarwitasin, et enesele käewarre-
 pakuse otsa maha lõikasin. See pidi nuiaks olema, millega
 lootsin wihast pöörase metslooma enesest eemale peletada,
 kui ta mulle järele roniks. Poolminutit nokitsesin otsa
 kallal, ja wean kihla, et Montanas wist keegi rutemine kepi
 kallal ei ole meisterdanud, kui mina sel minutil. Ja olin
 dieti teinud, sest waewalt olin walmis, kui emakarude kahetsa
 jalga minust allpool enese püsti ajas, et minule kallale asu-
 da. Umbes niisama palju minust kõrgemal asus karupoeg.
 Emakarude oli hiiglasuur ja tagedam kui lastutajamad. Kui
 ta wihas oma lõuad laiaks tiskus, lendasid sealt wahubebe-
 med igalepoole laiaks ja langesid maha. Ta ronis kõrgemale
 ja tuli awatud lõugadega minu poole. Nops — langes nui!
 Ühe käpaga puust ümberhaarates, mõistis ta teisega kõi-
 hoopa, mis ma ta pea poole wirutasin, kõrwale juhtida.
 See wõitlus ei olnud mulle sugugi meeldiw, sest teadisin
 liialt hästi, et kui tal korda läheb nui mu käest maha
 lüüa, kadunud olen. Wiimats läks mul siiski korda, tale
 head hoop nina peale anda. Metsloom oli sellest nagu hal-
 watud, ja enne kui ta aru sai, walsin weel teise. See
 teine hoop trehwas just suhu ja tegi seal wist mõne hamba
 lahti, wähemalt woolas sealt tubliste werd. Ühes sellega
 ärkas temas kurat; ta mõirgas metsikult, nii et mulle werd

ja wahtu wastu filmi paistas, kuna ta selfamal ajal käpaga minu poole l i. Zeise käpa abil kraffis ta paar jalga minu näost allpool — ma lamasin kõhuli — kobra puu pealt; sihtisin noaga sinna poole ning naelutasin ta käpa puu tõlge. R hifewa wihakisaga kiskus karu noa puust wälja ja hammustas ta puruks.

Niilid olin metsalise w imufes, ja waemalt oli lootust, et nuiaga ennaft kaitsta suudan. Imetiireste ronisin järgmise l hema ofsa peale.

Sitamani oli karupoeg juba alla roninud, kuid ta pidi mulle ruumi andma. Tal ei olnud aga kuigi suurt ruttu ega suurt himu, wõitlusest oja wõtta, sest ta temagi sai aru, et mu asi halb oli. Ta taganes ainult paar jalga. Wae-walt olin uuele kohale jõudnud, kui w itlus uueste algas. Tugewa hooibi sihtisin metsalise pea kohta, kuid ainult selle tagajärjega, et ta natute kõrwale p ttas ja mind were ja wahuga  lle paistas. Nagu lihane kurat nägi ta wälja. Weel kord lõin ta nina pihta ja nii äkiliselt, et nui kildubeks purunes. Ta läks weel wihakemaks ja metsikumaks, kui ta jeba algusel olnud. Ma tahtsin ta filma wälja pista, kuid niisama hästi oleksin wõinud katsuda, mõnel kuulsal wehkle-misemeistril filma wälja torgata. L puuts tahmas ta mu s jariista järele ja kiskus selle äkilise liigutusega mu l est ära. Oli weel p asemine olemas: ruttu tema ja ta poja wahelt kaduda. Ruttu ronisin l hemale ofsale. Emakarude oli wihane ja tuli mulle järele; kuid oks, millel ta seisis, nagises ja w tjus. Seal tundis ta hirmu ja taganes weidi. Teisel filmapilgul oli karupoeg ta juures, pani käpad ümber ta kaela ja lakkus ta werist suud. Niilid, kus ta poega terwelt enese ees nägi, kadus ta wiha filman htawalt, nii et nad ju paari filmapilgu järele alla ronisid. Emataru kõige suurem mure oli niilid, ruttu ühes pojaga tinatuhla kaduda. Kui nad alla jõudsid, waatasid nad weel kord kartlikult ja argsetl minu poole, nagu kardaks nad, et ma järele tulen. Siis kadusid nad p dfastesse.

Se ufute kergeste, et mul tagaajamise himu täieste kadunud oli. Kui ma t llt aega puu otjas olin oodanud, libistasin enese alla; weerandtuuni pärast olin laagris. Kui ma aga pärast jälle hobuheid jootma läksin, wõtsin ilka püssi ja rewolwri kaasa, sest kui teinekord jälle puu otja ronid, ei wõi sa püssi kaasa wõtta: siis on hea kui rewolwer ühes on.

 petund.

Minni riidepanemise tuba. Berta astub sisse. Ohtune aeg.

Berta. Tere ohtust, mu kallim!

Minni. Ah, kui armas sinu poolt, Berta, et minu juurde sisse astusid! Aga kus ju Paul on?

Berta. Palun, ära tuleta teda enam meelde! Ma wihkan meesterahwaid!

Minni. Mis see tähendab? L kfitte t llise?

Berta. W ljalannatamata, kudas ta minuga ümber t ib! Ja täna jällegi! Sa tead ju, kui tangeste ma omale smaragdist k wardongaid himustan!

Minni. Ta ei taha neid sulle osta?!

Berta. Ta  ttles otustawalt ära! Ja ma palusin teda ometi nii wäga.

Minni. See on ju oma s t . . . Ilmaski ei maksa mehi paluda. . . Oise selle wastu, nad peawad luba paluma, meile midagi kinkida!

Berta. Jah, aga kudas seda teha?!

(Cestoas k liseset  ttkell).

Minni. Kohe näed! Ma kuulen, Kurt tuleb s ia! Mine teise tuppa ja kuula ufse wahelt!

(Berta kaob. Sisse astub Kurt).

Kurt. Wiimaks ometi olen ma waba! Kas ma saan ühe magusa m su oma armsa Minni l est?

Minni. Palun, ära karju nõnda! Sa tead, see t ib mul erkude peale!!

Zeine põhjus.

„Kudas, Emil, sa tuled tühja kätega? Unustasid ära, et täna mu s nnip ew on?“
„Ei, ei unustanud, kallim, kuid wai-tisin, et sulle näidata, et ma tähelegi ei pane, kudas sa wananed.“

Kurt. Anna andeks, Minni. Ma enam ei tee. Palun südamest andeks!

Minni. Mu ergud on  llepea nii rikkes. . . Eila nägin kullasepa atna peal imeilust k ew ru. . . aga liiga kallis! See tegi ergud haigeks! —

Kurt. Sa tead, Minni, ma olen kõige peale walmis, kuid isa saadab mulle ainult teatud summa. . .

Minni. Kas ma palusin sind omale k ew ru osta? Pole mul mõttessegi tulnud. . . Kui mul himu oleks, ostaks pangaomanik Rosen mulle k imme niifugust. . . Aga ma ei taha! . .

Kurt. Tead sa, Minni, ma wõin ju ka weksli peale wõtta. . .

Minni. Sugugi ei ole waja! Ma ei taha, et sa minu pärast raha raiskaksid! Ei taha!

Kurt. Minni, ma ostan sulle k ew ru!

Minni. Ma tahaksin seda küll saada, aga. . .

Kurt. Homme muretseu weksliga raha ja ostame!

Minni. Ei miski hinna eest!

Kurt. Minni, mu arm, luba. . . näed, ma palun põlwili. . . palun südamest, Minni, luba! Kui mind armas-tad!

Minni. Kui sind armastan! Roh, hea küll, armastusest sinu wastu olen nõus. . . Mine, Kurt, muretse raha ja lähme k ew ru ostma. . . Saad näha, et ma tänulik mõistan olla!

Kurt. Mu armsam, mu k it!! Ma jootsen!

(Läheb  ra. Sisse astub Berta naabritoast).

Minni. Sa kuulsid. Tee minu eeskujule järele! Il-maski ära palu midagi! Las' nad paluwad nagu armu-andi, luba, sulle seda kinkida, mis sa soowid! See on kõige parem abin du meeste  lle walitsemiseks!!

P. S.

Suure Europa sõja kaart

Cestikeeles on ilmunud, iga riik isew rwiga, kaardi peal on  lle 10,000 koha ja linna nime. S ind 55 kop.

Pealadu: Teaduse raamatukauplus, Tallinnas, Harju ja R utli uul. nurgal nr. 46/15.

Meie Matsi ääremärkused.

Üli-kestküte. Erakorralik ülesleidus, kahjult pisut hiljaks jäänud, sest rohkem tokku sündinud oleks ta aprilli esimese kuupäewaga.

Keegi hra Miklaschewski, Wene ametnik ja geolog, on suurepäralise eelplaani wälja töötanud, kuidas — maatera soojusega kütta.

Meile kujuneb see eelplaani järgmiselt:

Maa sisse puuritakse kaks auku, kolm wersta sügawad. Nende aukude põhjas on 100 kraadi soojust, ja õhuwool, mis seal sügawusest maapinnale tõuseb, annab määratu hulga soojust.

Mugu põhjad ühinewad suures sügawuses keerlewa kanali abil, selle tõttu sünnib õhuliikumine täieste automaatselt.

Külm õhtu tungib üht auku kaudu maa sisse ja rõhub sealte kuuma õhu teise augu kaudu wälja.

Praegu on meil ainult ühikuid majasi kestküttega olemas, tulewikus aga saame terve linnade, kreiside, kubermangude kestküte.

Kui ei usu — raputa pead . . .

Uga siiski kawalalt wälja mõeldud, mis?!

Rätest. Arstid-spetsialistid awaldatawad elupõlise kombe — käesurumise — vastu protesti.

Sest käte läbi lagunewad külgehallawad haigused laiali ja sellepärast peab käesurumisest eemal hoidma.

Seni peeti käsi siis kardetawaks, kui nad teiste taskutesse ja kassadesse tungisid.

Kuid selgub, et nad peale waranduslike kahju ka terwisele kahju toowad.

„Räed küllest!“ jääb nüüd ka arstide hüüdnõnaks, nagu ta seni riigiwolinikkudel oli.

Õõbrad kaowad nii kui juba sõja ajal, nüüd kaob ka see meeldiw sõpruse awaldamise märk.

Kahju, wäga kahju.

Sest midagi muud ei anna inimesed suurema heameelega üksteisele kui kätt — kui see tühi on . . . . .

Tööstuse mobiliseerimine. Üleüldise tööstuse mobiliseerimisega ühenduses alustawad neil päewil oma tegewust:

1) Keemia wabrik mitmet sorti kunstliku peaaegu walmistamiseks linnafadele ja kõrgematele ninadele, et siis tarbeainete muretsenemise korraldus paremale järjele tõuseks.

2) Terasstraadi wabrik uute erkude soetamiseks Riulinna elanikele, et neil, wõi ja sealihä hinda kuuldes mitte peaju halwatus ei tekiks.

3) Terasest, emaleritud ja waseft ületinutatud kõhtude tehase, sellestama õnnetu linna elanikele, et nad kõiksugu wäärtoitu wõiksid seedida.

Saiad. „Mis sugune aine on kõige tarwilikum saiade küpsetamisel?“

Paljud lapsitud inimesed wastawad muidugi:

„Jahu.“

Ei midagi sellesarnast. Kõige tarwilikumaks aineks saiade küpsetamisel on kottid.

Siljuti walitud uus riiginõukogu liige G. E. Wainstein teatas, et saiadest sellepärast puudust tuntakse, et jahu wedu raskendatud on, sest et jahukottide kuskilt saada pole.

Sellest selgub, et kui kottide ei ole, siis ka saia ei wõi olla.

Kui aga tulewikus kottide saab, siis wõib jälle juhtuda, et nõõrist puudus tuleb, millega neid kinni siduda.

Piha. „Kui palju maksab kolmekopikuline worst?“ Seda laadi rehkenduse ülesannetega aeti wanal heal ajal harilikult alama klassi aabitsaküttide segadusesse. Nüüd ei saa aga ka enam täiealisedki sellest rehkenduse ülesandest jagu. Pihunikud, näitusseks, kinnitawad, et neil sealihä nael,

millega hinna komendant 30 wõi 34 kopika peale kindlaks määratud, mingisuguse uue rehkendusewiisi järele 40 kop. maksab.

Pihunikku peame juba sõna pealt uskuma, iseäranis, kui ta sealihä leti alla peidab ja seda alla 40 kop. nael müümasi tõrgub.

Kuid seda ei wõi ülesande lõpuliikluse seletuseks pidada. Sest pihunikku rehkendamise osawuse juures ei ole sugugi kahelda, et sealihä nael ka 50 kop. wõib maksta. Waja oleks selget otust. Näitusseks: kolmekopikuline worst maksab 4 kop.

Kleidid. Millest oleneb Saksa sõjawäe hea käekäik ära? Selge et: naisterahwa kleitide laiusseft. . .

Sest Wolffi agentur hoiatab järgmiselt Saksa moodi-
neidust:

Saksamaal on suurt willa, puuwilla ja siidi puudust tunda, wadepeal aga kannawad naisterahwad laiaid kleitide, mille walmistamiseks 80 prot. rohkem riiet kulub, kui endiste kitsaste kleitide jaoks. Kuigi naisterahwad seda uut moodi „Saksa itamaalilise“ nimega, soowitab keiserlik walitus siiski niisuguseid laiaid kleitide walmistamist lõpetada, sest et see meie sõjameestele nii tarwiliku willa ja puuwilla hulka rohkete wähenab.

Saksa ülemus wõib weel kaugemalegi minna — naisterahwastelt kleidid päriselt rekwirerida. Ei ole pealegi ka suurt tähendust, kõik mehed on nii kui juba sõtta wõetud ja häbenenud pole naisterahwastel kellegi ees.

(„Satir.“)

Neapoli linn ja Wesuwi mägi.

(Waata pilt lhf. 5.)

Kõige ilusam on Neapoli lahe rand waraselt kowabel, mil sidruni- ja apelsinipuud õitsewad, rooside põõsad õilmetes nõretawad, walge alatsia teid oma healõhnaliste lillelibledega üle küllwab. Ja kus te ka ei oleks: sõuute paadiga merel, jalutate maanteel wõi istute kuskil Neapoli maja katusel — igalt poolt näete suurt suhkrupea taolist mäge, — päewal temast tõuswa walge suitsufambaga, õõsel jälle tulekumaga tema kohal.

Wanaste Wesuwi tulepurskawaks mäeks ei peetud. Siis oli seal, kus nüüd tema suu (krater) kõik roheline, tema nõlwadel toredad wäljad ja wiinamäed, ja tema jalal mere ääres rikkad linnad Herkulanum ja Pompei.

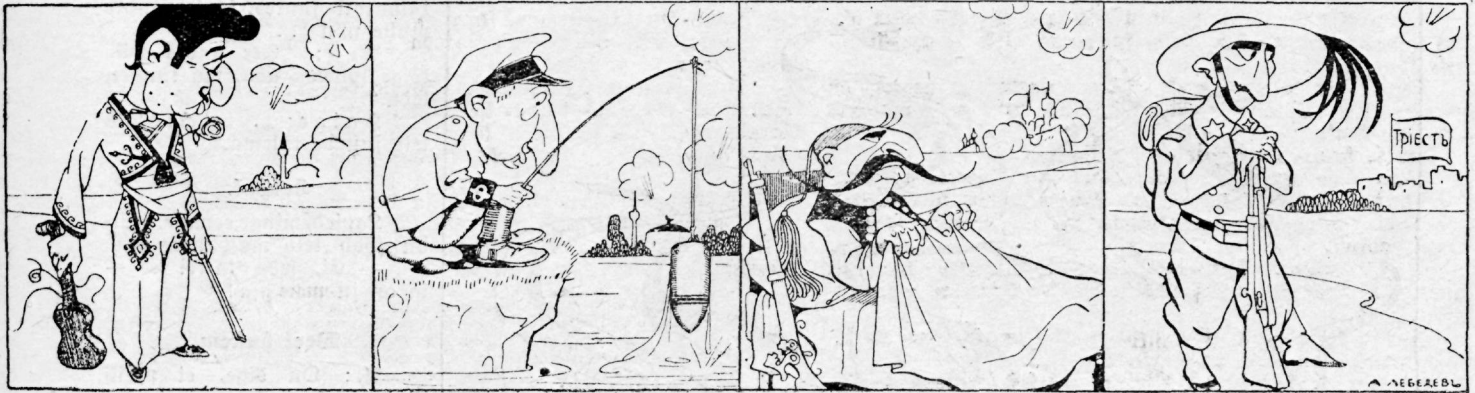
Weel wiimasel päewal enne tulepurskamist ei märkanud elanikud mingit hädaohtu — kõik olid erid rõõmsad; Pompeis walmistati suurt etendust tirkuses ette, kui korraga 23. aug. õõsel a. 79 peale Kr. s. maa wärisema hakkas, mägi kõikus ja mäe sügawusest kiwa, tuhka ja aurufambaid wälja woowas. Rakstasid walgud ja algas hirmus wihmasadu. Paksud tuhapiilwed hõljusid mõlemi linna kohal, kõike täis puistates; päewaajal oli niisama pime kui õõsel. Kõhtunud elanikud segasid ja jooksid kui meeletud meeleheitlilist karjades, ükski ei suutnud pimeas omakuid leida. Wanemad otsisid ja ei leidnud oma lapsi; kes hüüdis appi, kes palus, kes neas jumalaid, kes niisuguse hirmsa õnnetuse saatnud. Mitmed tormasid mere äärde, et paatide wõi laewadega siit maapealsest põrgust ära sõita, kuid ka meri oli must, laine-
tas ja määrtses kui pöörane, paatide ja juuri laewa pilbasteks purustades. Warsti ei olnud suurtest ja rahwarikastest linnadest midagi järele jäänud — ainult wareded.

Sellest ajast peale on Wesuw harwa tuud purstanud ja ei ilmasti enam nii häwitawalt, tema mäenõlwadel haljendawad jälle wiinamäed ja mäeajal elutsewad talupojad.

Ka wiimasel ajal on wihane ja alati suitsuw ning õõguw Wesuw, kiwa ja laawat wälja ajades, kohaliski elanikke ajutiselt põgenema sundinud, sest et laawa oma teel kõik ära põletab ja häwitab. Iga seefuguse tulepurskamise puhul jooksewad nad, täis kohutawat hirmu, minema, oma warandust kaasa wõttes ja kariloomi ees ajades. Kuid waewalt on Wesuw waikeks jäänud, tulewad nad uueste tagasi, parandawad purustatud eluhooned ja wiinamäed jälle ära ning elawad endist wiisi oma wihase ja armsa naabri kõrwal edasi.

— xis.

Lähema ida politika.

Rumerial on keeled erapooletuse wiikulil küll kattenud, aga ei raatfi kasutoowat pilli siiski veel nurka heita, sest uue's riis'aks tuleks kas Türgi trumm wõi Wene lödtsmoonik wõtta...

Bulgaria Wärdi õngitses Sassa pommi wälja ja kuulutas esimises röömutuhinas slaawlaste sõja slaawlaste wastu wälja, arwates, et „küll rontka no ib...“

Türklane näeb liitlaste sõjalaewu Dardanellidest läbi pääsewat, serblasti aga faksilafel kuuwamaa tee kinni panawat, ja heidab igaks juhtumiseks juba surmawoodile, et rabandus äkki ei tabaks...

Italia aji on räbal. Ei wõida liitlased, siis on ta asjata pea tulde pistnud. Sõdib siiski wähestõditu edasi ja mõtleb ise: kas sõdida wõi mitte sõdida?..

Meie aja koolipois.

Kooliõpetaja: „Rehkenda mulle see ülesanne wälja: ma õfisin ülitonna jaots 3³/₄ aršinat riidet, 2 rub. 25 kop. aršina eest matstes? Kui palju mul riide eest tuleb maksta?“

Koolipois (rätsepa poeg): „Esiteks, ei saa te praegusel ajal 2 rub. 25 kop. eest mitte riidet, waid puhta sõnnikut. Wõtte juba riie, mis 10 rubla kätinar maksab. Teiseks, ei lähe teie ülitonna peale mitte 3³/₄ aršinat, waid punktipealt neli. Nii siis tuleb teil ülitonna riide eest 40 rubla masta.“

„Satir.“

Sgähel oma wiis.

Austria kindralstaabis:

„Waadate, mis... ma arwan, et plaan, kudäs waenlase peale tungida, järgmine peab olema: esiteks jookstes hästi hoogu wõtta ja siis juba kallale larata.“

„Meie oleme aga seni just wastuolija teinud: esiteks targame waenlase kallale, siis aga paneme juba jooksu.“

„Satir.“

Pisarab.

I.

Lõbwoorimees läheb puntoormaga. Paar puualgu tukuwad maha, möödaminejat herrat riiwates. Woorimees palub wabandust.

Wõõdamineja: „Pole wiga, pole wiga, tuife, ma ei saanud häda. Mul on isegi lõbus. Jlusad puud... Eh-he-he... Waat, see alg riivas mind, wõtan ta juba mälestuseks. (Tõpib alu hõlma alla). Ah, kui ilusaste see alg lõhnab... eht kase lõhn!... Surwi tuleb meelde...“ (Nutab).

Woorimees: „Smelik isand! üttele — et häda ei saanud, aga ise nutab...“

II.

Fitiltin ajas teeklaafi ümber, tundis häbi ja lausus: „Wiisakad lomber ei seisa mitte selles, et teeklaafi mitte ümber ajada, waid selles, et seda mitte tähelepanna, kui teegi teeklaafi ümber ajab.“

„Ma ei pannudki tähele,“ naeris pereproua. „Arwan aga, et see juhtumõte enam näüdjse aja tohta ei sünni, kus päewadelaupa juhtrujabas tuleb seista.“

„Aga mul läks ju ilma juhtruta ümber,“ wabandas Fitiltin.

„Suhtruga!“ õhtas pereproua.

„Oh ei, ilma juhtruta. Ma maitsefin, tee oli wiha.“

„Teie ei liigutanud hästi ringi. Suhkurt ma panin, mäletan selgeste. Wõib ka kohe järele waadata. Suhkrutoofi panin ma 20 tütki.“

Meid on 5 inimest. Neljale walafin igähäle klaafi teed, tähendab, 8 tütki; teile — teine klaas, 4 tütki. Kõtku 12. Suhkrutoosis peab nii siis veel 8 tütki olema. Üks, kaks, neli, kahelja. Näete? Tähendab, oli suhtruga!“

Kõik naerisid, ainult tädi Anni hakkas nutma.

Tema, waenete, pidi igapäew suhtrujabas seisma.

„Satir.“

Teist wiisi.

Weiniseaduse järele on keelatud, weinile wett juurde lisada. Mis teeme meie nüüd, isake?

— Nii on lihtne: me liisame nüüd weele weini hulka.

Kogemata.

Kohtunik: Mis ütles kaebalune, kui ta teie kallale tungis?

Tunnistaja: Ta söimas mind?

Kohtunik: Mis ta ütles?

Tunnistaja: See on nii häbemata, et ma seda heas feltskonnas sugugi korrata ei taha.

Kohtunik: Mis tühja, te ei ole sugugi heas feltskonnas, waid kohtus!

Maiasmott.

Pereproua: Nüüd on aga küllalt, iga minut teete te plekka pearaamatusse ja lakute pärast jälle puhtaks; jooge parem kohe pudelift.

Saab aru!

Rätsepp (üliõpilast manitsedes): Täna õffel nägin und, et te oma wõla ära maksite.

Üliõpilane: Wäga kena! Ja nüüd olete wist tulnud mulle teada andma, et raha kätte olete saanud?

Lapse suu.

Isand: Kui wana oled, Liisike?

Liisike: Kui papaga wälja lähen, kaksteistkümmend, kui mammaga, kahelja.

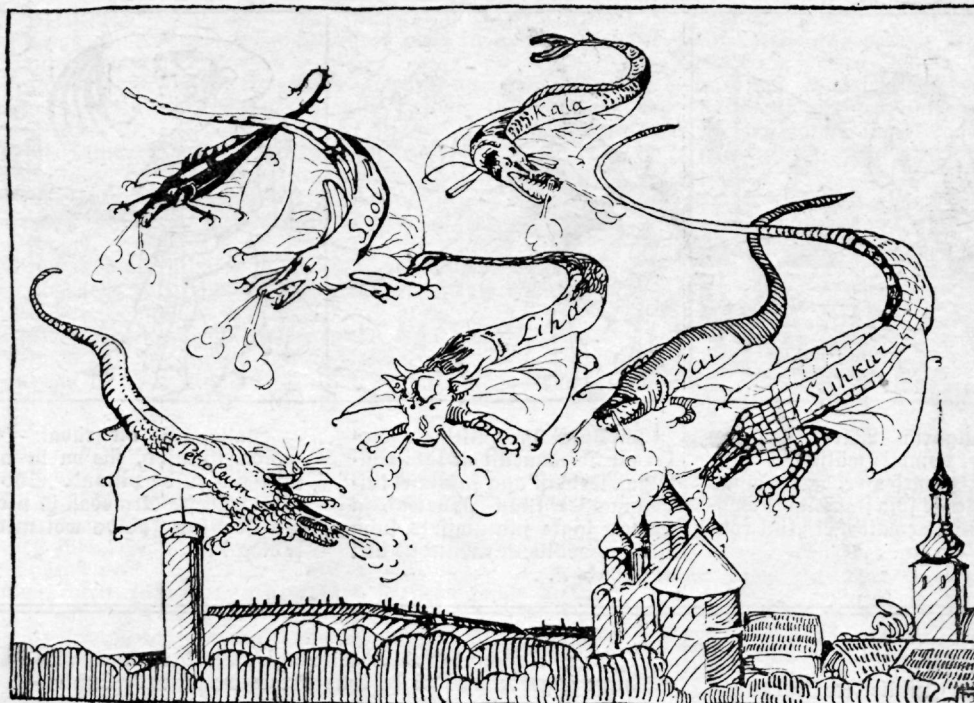
Kawal.

Õpipois: Kas te prillid asju suurendawad, meistriemand?

Meistriemand: Jah, pois, kuid miks ja seda küsib?

Õpipois: Ma palusin teid noid mitte tarwitada, kui te mulle worsti lõikate.

Nälja ootel.

Eht küll me juba rihma pingutame,
ei nälja vastu aita siiski see,
sest warsti juba nälga näha saame,
ju ligemale tuleb tema tee!

Küll ootame veel abi ölekõrrest,
küll lepime ju õige wähega:
thee asemel ju trimpame wett tõrrest,
kuid kaugele see küll ei lähe ka!

Su istume kõik külmas, õudses tares,
ju otsas õli, sukur, puud ja sool,
ju tiirutab me kohal nälgiw wares,
ei näljast päästa meid siin ükski hool.

Kuid ometi! Kes elab, see ka loodab,
nii elame ka me täis lootust teel,
ja kes meist eluga veel kaua ootab,
waft saabki näha liha, saia weel!

Paha nõu.

Saige: „Käisin enne
külaarsti juures, ja see andis
mulle nõu...”

Arst: „See andis teile
kõige lollema nõu, ma tunnen
teda.”

Saige: „... et ma peaks
teie juurde tulema.”

Saadal.

Lapsed, minge eemale, mui-
du sööb teid must mees ära.
— Ei, seda ta ei tee —
ta on ju meie isa!

Weel hullem.

A.: On õige, et preili
Lindheimil väga palju raha on,
kuid ta on ka väga walit-
susehimuline. Kui ja ta ära
wõtad, pead ja suitsetamise
ja joomise maha jätma.

B.: Aga kui ma teda ei
wõta, pean ma ka söömise
maha jätma.

Üliõpilase õnnesoow.

Soowis teile ka teie wenna-
poeg õnne?

— Roguni järelmaksuga.

Kuidas juustu hallitamise
eest hoida.

Wõtke hea juust, tehke ta
puhtaks. Wõtke päts leiba ja
wõid ja andke kõik õpipoistele
ette. Juust ei hallita mitte,
selle eest w a s t u t a b
ü l e s l e i d j a .

Wali karistus. Kor kirjanik: „Ma kuulsin, et
wangihoone raamatukogusse minu uus roman on ostetud?”

Wangihoone ülem: „Jah, karistuseks wangidele,
kes wangihoone-korra vastu on etfinud.”

Itka aupakk. Departemangu direktor: „Mul
näib, herra Berwuhin, et teie aastate poolest minust märksa
wanem olete?”

Laua ülem: „Ei tudagi mitte, kõrgeausus: see oleks
hoopis wõimata.”

Dep. direktor (pahaselt): „Mispärast wõimata?”

Laua ülem: „Wiisakuse pärast... Kudas oleksin
mina julgenud enne Teie kõrgeausust ilmale tulla!”

Dep. direktor: Ah! Wõi sellepärast... nii, nii...!
P. G.

Lindude kaupluses.

Piika uulitsal „Kanaria” kauplusesse astub üks proua
fisje.

„Mul on üht emast kanareikat oma isase jaoks tarwis.”

„Meil on ka emaseid, proua.”

„Ma ostan aga ainult selle tingimisega, et ta tagasi
wõtate: kui teie emane, näitusüks, minu isasele ei meeldi...
siidant puperdama ei pane... Teate isegi, teise maitse
järele on raste walida...”

Meie aja laps. „Õpi, Kobi, ise riidesse panema, warsti
saad suureks ja lähed soldatiks, ega sul seal lastetiidrukut
pole.”

„Sühi kõik, kõik soldatid jalutawad aina lastetiidru-
kuteaga.”

Dr. J. Masing'i toimetusel:

Kodu-arst ja kodu-aptet

Saiguste äratundmine, rawitsemine ja arstirohud. Piltidega.
Hind 1 rubla.

Naistehaigused

Saiguste kirjeldused, juhatused ja täielikud arstirohud hai-
guste rawitsemiseks; naisterahwa suguelu ja waluta sünni-
tamine. Piltidega. Hind 1.50 kop. Teaduse kirjastus
Harju ja Riitli uulitsa nurgal 46/15.

Edastellimise juures palume wana adressi
numri üles anda. Meie Mats.

Дозв. розп. гонимого. Bastutaw toimetaja Jakob Jaakon.

Wäljaandja J. Rumi. M. Schiffer'i trükk. Tallinnas